



Kommunledningsförvaltningen
Torgny Nilsson
förvaltningschef/tf HR-chef

YTTRANDE

Landsbygds- och
infrastrukturdepartementet
Diarenummer: LI2026/01127

Yttrande över remiss av promemorian "Kommunal och regional finansiering av flyglinjer med allmän trafikplikt"

Åre kommun tackar för möjligheten att lämna synpunkter på promemorian.

Övergripande synpunkter

Åre kommun delar promemorians utgångspunkt att kommuner och regioner har en viktig roll i utvecklingen av den regionala tillgängligheten. Den lokala och regionala nivån har kunskap om arbetsmarknad, näringsliv, besöksnäring och samhällsutveckling som är värdefull när behovet av flygtrafik bedöms.

Kommunen ser därför positivt på en utveckling där kommuner och regioner ges bättre möjligheter att påverka Trafikverkets analyser och beslut.

Det är samtidigt viktigt att skilja mellan inflytande och finansieringsansvar. Att kommuner och regioner ges möjlighet att bidra med regional kunskap och påverka utformningen av flygtrafiken behöver inte innebära att finansieringsansvaret för nationellt eller regionalt betydelsefull flygtrafik flyttas till den kommunala nivån.

Åre kommun bedömer att denna åtskillnad är central för att reformen inte ska få oönskade konsekvenser för kommunernas ekonomi eller för den nationella tillgängligheten.

Statens ansvar för den grundläggande tillgängligheten

Åre kommun anser att staten även fortsättningsvis bör ha det övergripande ansvaret för att säkerställa en grundläggande och likvärdig tillgänglighet i hela landet.

Flygtrafik som omfattas av allmän trafikplikt är till sin karaktär trafik som inte bedöms kunna upprätthållas på kommersiella villkor men som ändå anses motiverad utifrån tillgänglighetsbehov. Det talar enligt kommunens bedömning för att finansieringsansvaret i huvudsak också bör ligga kvar på staten.

Det finns annars en risk för en situation där kommuner och regioner förväntas finansiera trafik som i grunden motiveras av nationella eller regionala tillgänglighetsbehov.

En sådan utveckling är särskilt problematisk eftersom kommunernas ekonomiska förutsättningar skiljer sig kraftigt åt. Kommuner med stora avstånd och stora

behov av transportinfrastruktur har inte nödvändigtvis de ekonomiska förutsättningarna att finansiera denna typ av trafik.

Det finns därmed en risk att den föreslagna modellen leder till att tillgången till grundläggande nationell infrastruktur i större utsträckning blir beroende av lokal eller regional skattekraft. Det skulle kunna bidra till ökade regionala skillnader snarare än att minska dem.

Regionalt inflytande och lokaliseringsprincipen

Åre kommun anser att det finns goda skäl att stärka det regionala inflytandet över flygtrafiken.

Kommuner och regioner bör ges möjlighet att tidigt lämna synpunkter på Trafikverkets analyser av behovet av allmän trafikplikt och på förslag till förändringar av trafikens omfattning och utformning.

Den lokala och regionala nivån kan bidra med kunskap som inte alltid fångas i nationella tillgänglighetsmodeller. Det kan exempelvis handla om arbetsmarknadsregioner, näringslivets behov, turismens omfattning, säsongsvariationer och betydelsen av internationella kommunikationer.

Åre kommun ser därför positivt på promemorians ambition att skapa bättre förutsättningar för regional medverkan.

Även möjligheten att beakta regional nytta vid tillämpningen av lokaliseringsprincipen är positiv. En utveckling av flygtrafiken behöver kunna utgå från funktionella regioner och inte enbart från kommungränser.

Samtidigt bör ett ökat regionalt inflytande utformas så att det inte leder till en otydlig ansvarsfördelning mellan staten, regionerna och kommunerna. Trafikverket bör även fortsättningsvis ha ett tydligt ansvar för den samlade bedömningen av behovet av allmän trafikplikt.

Konsekvenser för glesbygd och regionala skillnader

Åre kommun anser att konsekvenserna av förslaget för kommuner med stora avstånd, begränsade alternativa transportmöjligheter och varierande ekonomiska förutsättningar behöver analyseras ytterligare.

Det är inte tillräckligt att konstatera att möjligheten till kommunal och regional finansiering är frivillig. Även om kommuner och regioner inte formellt får en skyldighet att finansiera flygtrafik kan det uppstå ett indirekt ansvar om den statliga finansieringen inte är tillräcklig för att upprätthålla den trafik som bedöms vara nödvändig.

Det kan exempelvis uppstå en situation där en kommun eller region ställs inför valet att medfinansiera trafik eller acceptera en försämrad tillgänglighet för invånare och näringsliv.

För en kommun som Åre, där god tillgänglighet har stor betydelse för både permanentboende, företagande och besöksnäring, kan konsekvenserna av en sådan situation vara betydande.

Kommunen anser därför att konsekvensanalysen bör kompletteras med ett tydligare perspektiv på kommunernas ekonomiska förutsättningar och risken för ökade regionala skillnader.

Besöksnäringens och den regionala nyttans betydelse

Åre kommun vill särskilt framhålla besöksnäringens betydelse i bedömningen av flygets regionala och nationella nytta.

Åre är en internationellt välkänd destination där en betydande del av näringslivet är beroende av att destinationen är tillgänglig för besökare från andra delar av Sverige och från andra länder. Flygets betydelse kan därför inte enbart bedömas utifrån antalet kommuninvånare eller kommunens geografiska gränser.

En väl fungerande flygtillgänglighet skapar förutsättningar för arbetstillfällen, företagande och investeringar och bidrar samtidigt till ekonomisk aktivitet i ett större geografiskt område.

Det innebär att nyttan av flygtrafik till och från en destination som Åre i hög grad kan vara regional och nationell snarare än enbart kommunal.

Åre kommun anser därför att den regionala och nationella nyttan av besöksnäringen bör ges en tydligare betydelse vid statens bedömningar av behovet av allmän trafikplikt och finansiering av flygtrafik.

Konsekvenser för befintlig trafik och långsiktighet

Åre kommun anser vidare att reformens konsekvenser för befintliga trafikpliktiga flyglinjer behöver analyseras noggrant.

Om kommuner och regioner ges möjlighet att medfinansiera eller finansiera flygtrafik finns en risk att statens finansiering på sikt påverkas av att det finns en alternativ finansieringskälla på regional och kommunal nivå.

Det är därför viktigt att reformen inte leder till att statens ansvar för grundläggande tillgänglighet successivt minskar.

För att skapa stabila förutsättningar för kommuner, regioner, näringsliv och trafikföretag behöver den statliga finansieringen också vara långsiktig och förutsägbar. Region Jämtland Härjedalen har i sitt yttrande särskilt framhållit behovet av en mer långsiktig statlig finansiering för att minska risken för kortsiktighet och dyra trafikavtal.

Avslutande kommentar

Åre kommun delar promemorians ambition att skapa bättre förutsättningar för regionalt inflytande över flygtrafiken. Kommunen ser stora värden i att den lokala och regionala nivån ges möjlighet att bidra med kunskap om tillgänglighet, näringsliv, arbetsmarknad och besöksnäring.

Kommunen bedömer däremot att detta i första hand bör ske genom förbättrade former för dialog, samråd och regional medverkan i Trafikverkets beslutsunderlag.

Åre kommun anser att staten även fortsättningsvis behöver bära det huvudsakliga ansvaret för finansieringen av den flygtrafik som bedöms vara nödvändig för den grundläggande nationella och regionala tillgängligheten. Ett sådant ansvar bör vara långsiktigt och förutsägbart.

Åre kommun avstyrker därför förslaget i den del det innebär att finansieringsansvar för flygtrafik med allmän trafikplikt kan föras över till kommuner och regioner.

Kommunen tillstyrker samtidigt ambitionen att stärka det regionala inflytandet och anser att kommuners och regioners lokala och regionala kunskap bör ges större betydelse i Trafikverkets bedömningar av behovet av allmän trafikplikt.

ÅRE KOMMUN

Martine Eng
kommunstyrelsens ordförande

Anna-Carin Johansson
kommunsekreterare